



Reforma, która może zmienić życie tysięcy dzieci. FDI przedstawia głos ekspertów

Trwają prace nad nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. To moment, który może zdecydować o przyszłości 77 tysięcy dzieci w Polsce – albo realnie poprawić ich sytuację, albo utrwalić rozwiązania, które nie działają w praktyce. Dlatego Fundacja Dobrych Inicjatyw zainicjowała współpracę z wybitnymi ekspertami z zakresu polityki społecznej, prawa rodzinnego i systemów opieki nad dziećmi, by odpowiedzieć na pytanie: jak projektowane zmiany wpłyną na realną sytuację dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej.

*– Jako organizacja biorąca udział w konsultacjach społecznych nowelizacji ustawy o pieczy zastępczej zauważyliśmy, że w debacie o reformie brakuje perspektywy środowiska naukowego. Dlatego zaprosiliśmy doświadczonych ekspertów w dziedzinie rozwoju dzieci, polityki społecznej czy prawa rodzinnego, by wspólnie spojrzeć na planowane zmiany przez pryzmat dobra dziecka i długofalowych skutków systemowych. Wypracowane stanowisko stanowi merytoryczny, niezależny głos świata nauki w debacie o reformie systemu, którego skuteczność powinna być mierzona nie zapisami ustawowymi, lecz realną poprawą losu dzieci – mówi **Bartłomiej Jojczyk**, Prezes Fundacji Dobrych Inicjatyw.*

Dialog – preludium do efektywnych zmian

Stanowisko przedstawicieli środowiska akademickiego ws. kierunków nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest efektem spotkania z 24 lipca b.r., które zapoczątkowało wielomiesięczny proces konsultacji i uzgodnień w gronie wybitnych ekspertów ze środowiska akademickiego związanych z tematem pieczy zastępczej. W przygotowaniu dokumentu uczestniczyli:

- dr hab. Marek Andrzejewski, prof. INP PAN, specjalność: prawo rodzinne (m.in. obowiązek alimentacyjny, władza rodzicielska, piecza zastępcza) i prawa zabezpieczenia społecznego
- dr hab. Marek Klimek, prof. UKEN, specjalność: polityka społeczna, usługi społeczne, organizacja i zarządzanie w usługach społecznych
- prof. dr hab. Maria Kolankiewicz, UW, specjalność: systemy opieki nad dziećmi, rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza, prawa dzieci w pieczy zastępczej
- dr Józefa Matejek, prof. UKEN, specjalność: rodzinna opieka zastępcza, aktywizacja rozwoju dziecka w rodzinie i środowisku, programy wspierania rodziny, praca socjalna
- dr hab. Mariola Raław, prof. UW, specjalność: diagnoza problemów społecznych, socjologia wsparcia dzieci i rodzin w potrzebie, rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza
- dr hab. Joanna Szczepaniak-Sienniak, prof. UEW, specjalność: polityki publiczne, systemy zabezpieczenia społecznego, ekonomia rodziny, demografia oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej
- dr Jolanta Zozula – APS im. M. Grzegorzewskiej, specjalność: prawo rodzinne i opiekuńcze, prawa dziecka





Eksperci oraz przedstawiciele Fundacji analizowali propozycje MRPiPS, ich potencjalne skutki oraz ryzyka wdrożeniowe. Stanowisko jest rezultatem długiego dialogu i wspólnej pracy środowiska akademickiego z organizacją społeczną, opartej na odpowiedzialności za przyszłość systemu. To przemyślany, niezależny głos wobec propozycji MRPiPS.

Głos ekspertów: najważniejsze rekomendacje

W przygotowanym stanowisku przedstawiciele środowiska akademickiego wskazują m.in. na konieczność rozpoczęcia reformy od wzmocnienia działań profilaktycznych, ograniczających dopływ dzieci do systemu pieczy zastępczej poprzez wzmocnienie lokalnych usług wsparcia rodzin i dzieci oraz rozwój dostępnych placówek wsparcia dziennego, także dla młodzieży.

Rekomendują rozsądną deinstytucjonalizację, opartą na różnorodności form pieczy i równoległym wzmacnianiu usług środowiskowych, rodzinnych i instytucjonalnych, przy zachowaniu dostępności miejsc – również w placówkach specjalistycznych.

Podkreślają potrzebę profesjonalizacji pieczy zastępczej poprzez standaryzację kompetencji, systemową supervizję i finansowanie premiujące jakość opieki. Dotyczy to zarówno rodzin zastępczych, jak i opieki instytucjonalnej.

Usamodzielnienie młodych ludzi powinno być traktowane jako proces wychowawczy, rozpoczynający się od momentu objęcia dziecka pieczą, oparty na rzetelnej diagnozie i Indywidualnym Programie Usamodzielnienia, regularnie monitorowanym i aktualizowanym.

W swoich rekomendacjach środowisko naukowe kluczową rolę przypisuje opiekunowi usamodzielnienia – jako certyfikowanej funkcji z jasno określonymi kwalifikacjami i modelem pracy opartym na mentoringu i coachingu.

Eksperci postulują również zmianę systemu świadczeń finansowych – odejście od formalnego kryterium „kontynuacji nauki” na rzecz powiązania wsparcia z realizacją IPU. Natomiast jako fundament do samodzielności wskazują rozwój projektu mieszkań treningowych i wspomaganych, gdzie młodzi dorośli opuszczający pieczę zastępczą mogą bez „terapii szokowej” nauczyć się żyć samodzielnie.

Pełna wersja **Stanowiska przedstawicieli środowiska akademickiego ws. kierunków nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** jest dostępna do pobrania pod linkiem:

<https://fdi.org.pl/blog/2025/12/15/glos-ekspertow-ws-reformy-systemu-pieczy-zastepczej/>

Reforma, która ma działać

Powstanie stanowiska środowiska akademickiego wpisuje się w szersze działania Fundacji Dobrych Inicjatyw, która łączy perspektywy różnych środowisk, którym zależy na dobru dziecka i które są merytorycznie przygotowane do pracy nad zmianami systemowymi. Przykładem jest zawiązanie w ub.r. **Koalicji NGO na rzecz zmian w systemie pieczy zastępczej** czy zorganizowany we wrześniu **Okrągły Stół**, gdzie FDI stworzyła przestrzeń dialogu pomiędzy przedstawicielami administracji publicznej, instytucji samorządowych, organizacji





pozarządowych oraz praktyków pracujących w obszarze pieczy zastępczej. Uczestnicy wspólnie analizowali bariery systemowe i uzgadniali standardy wdrożenia zmian – tak, by reforma nie pozostała wyłącznie zbiorem martwych zapisów. W efekcie tamtego spotkania powstał zarys podręcznika dla samorządów: „Bezpieczne dziecko w efektywnym systemie pieczy zastępczej”, o czym więcej można przeczytać tutaj:

<https://fdi.org.pl/blog/2025/11/19/okragly-stol-fdi-dzwignia-zmiany-systemu-pieczy-zastepczej/>

– Widzimy potrzebę strategicznego podejścia do reformy i zmian opartych na długofalowym myśleniu o skutkach proponowanych rozwiązań, dlatego zależy nam na łączeniu głosów różnych środowisk, które pozwalają decydentom i opinii publicznej zrozumieć złożony system zależności w jakim funkcjonuje piecza zastępcza, by pokazać jak wiele czynników ma wpływ na jakość opieki, którą finalnie otaczane są dzieci. Z tego też powodu prowadzimy badania wśród usamodzielnionych wychowanków pieczy, publikujemy raporty i głośno mówimy o problemach dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej. Wierzymy, że ta konsekwencja i wspólny wysiłek różnych środowisk pozwoli zbudować tak dobrze funkcjonujący system pieczy zastępczej, że takie organizacje jak nasza nie będą już potrzebne – mówi **Bartłomiej Jojczyk**, Prezes Fundacji Dobrych Inicjatyw.

Fundacja Dobrych Inicjatyw od ponad 10 lat upomina się o prawa dzieci i młodzieży wychowującej się w pieczy zastępczej. Wspiera wychowanków mieszkających w 33 placówkach opiekuńczo-wychowawczych (tzw. domach dziecka) z małych miejscowości i terenów wiejskich w Polsce. Więcej na stronie: www.fdi.org.pl

Fundację Dobrych Inicjatyw można wesprzeć dokonując wpłaty na konto: Fundacja Dobrych Inicjatyw, nr rachunku: 71 2030 0045 1110 0000 0343 05 90